

tänne ei jää kiveä kiven päälle. Hän arvostelee temppeissä harjoitettavaa uhrikuluttia, jossa uhri annettiin ihmisille Jumalan sijaan.

Häkkisen tulkinta tekstin yhteyksistä oman aikamme maailmaan vie lukijan Afrikkaan ja siellä elävien leskien asemaan. Ugandalaisen lesken asema on yllättävän lähellä tekstin esittämää asetelmaa, elämää yhteiskunnallisen riiston kohteena. Muita osuvia ja ajankohtaisia esimerkkejä olisivat olleet muun muassa lapsityövoiman käyttö tai ihmiskaupan uhrin. Tulkintansa lopussa Häkkinen soveltaa tekstiä vanhusten heikkoon asemaan nyky-Suomessa, ei kuitenkaan aivan yhtä kärkevästi kuin seuraavassa asian esitän. Myös osa vanhukssystemme elää epäoikeudenmukaisen ”riiston” alaisina vailla riittävää hoivaa ja hoitoa nyky-Suomessa: yhteiskunnan heikompiosaisina he jäävät osattomiksi siitä hyvästä, jota ovat olleet omalta osaltaan elämänsä aikana rakentamassa.

Niin edellä kuvattu lesken rooli kuin moni muukin *Köyhien Raamatun* sisältämä tulkinta innostaa lukijan moninaisiin pohdintoihin, joissa historia ja nykyhetki kohtautuvat ja Raamatun sanoma puhuttelee tässä ajassa. Teos olisi erinomaista materiaalia erilaisiin opintopiireihin ja opintoihin, joissa paneudutaan köyhyyden ja eriarvoisuuden moninaisiin syihin ja seurauksiin.

VIRPI MÄKINEN
DOS., HELSINKI

BARAK OBAMA

Of Thee I Sing: A Letter to My Daughters. Illustrated by Loren Long. Knopf. New York: Borzoi Books 2010. 36 s.

Teologisessa Aikakauskirjassa ei liene aikaisemmin arvosteltu lastenkirjoja. Tuskin tämäkään teos olisi päätynyt arvosteltavaksi ilman tekijänsä nimeä ja asemaa. Täs-

tä huolimatta Obaman lastenkirja on enemmän kuin Yhdysvaltain 44. presidentin kirje tyttäriilleen Malialle ja Sashalle; se on samalla kiinnostavasta peili ”obamalaiisiin” arvoihin ja hänen Yhdysvaltojen historian tulkintaansa. Teos ei ole pelkkää tekstiä vaan sitä koristaa myös näyttävä ja onnistunut kuvitus. Aiheellisesti runsaasti palkittu kuvittaja Loren Long antaa Obaman teksteille siivet. Niihin on helppo ihastua iästä riippumatta. Longin kuvat ovat myös siinä määrin havainnollisia, että pelkästään niitä katsomalla saa melko hyvän kuvan siitä Amerikasta, johon Obama uskoo.

Obaman lastenkirjaa voi lukea monella tasolla. Yhtäältä on kyse hänen arvoistaan: tällaisena hän näkee Yhdysvallat ja tällaisen perinnön hän haluaa tyttäriilleen antaa. Moinen intiimiys saattaa tuntua eurooppalaisesta perspektiivistä hieman tirkistelyltä, mutta amerikkalaisen familiarismin kontekstissa kirja ei ole ollenkaan yliampuva. Toisekseen kirja on osa Obaman monessa mielessä yhä jatkuvaa kampanjaa: se kertoo, millainen mies Barak Obama on kulisien takana ja tuo esiin hänen vahvuutensa ajattelijana ja puhujana, jolla on selkeä eettinen arvomaailma, ja joka haluaa esittää itsensä myös vastuullisena isänä, ei vain tyttäriilleen vaan koko kansakunnalle. Viesti on tarpeellinen erityisesti kotikentällä, jossa yllättävän moni amerikkalainen yhä uskoo tai kuvittelee, että Obama on muslimi. Kokonaan toinen kysymys on, onko tästä kirjasta näitä epäilyjä hälvettävään vai lisääkö se vain presidenttiä kohtaan tunnettua epäluuloa. Edellä sanotun lisäksi tätä kirjaa voi lukea myös uskontunnustuksena amerikkalaisille – obamalaisille – perusarvoille.

Kirja on rakennettu siten, että aukeaman vasemmalla puolella on Obaman yksinkertainen kysymys, joka nostaa esiin jonkin tyttärien piirteiden, josta heidän ”rakastava isänsä” on ylpeä – ja oikealla sivulla on tämän ominaisuuden esi-

kuva Yhdysvaltain historiasta. Arvot, jotka Obama tyttäristään löytää ovat seuraavat: luovuus, fiksuus, rohkeus, vahvuus, toisten uhrausten kunnioittaminen, kiltteys/lempeys (kind), periksi antamattomuus, seikkailunhalu, inspiroivuus, ylpeys Amerikasta, kuuluminen perheeseen ja monikulttuurisuus. Näiden arvojen kantamisen lisäksi Obama nimittää lapsiaan myös ”parantajiksi”, jotka Istuvan häntävän tavoin ”hoitavat särkyneitä sydämiä”. Lisäksi hän muistuttaa heitä ymmärtämään, että jokaisella on oma äänensä suuressa amerikkalaisessa kuorossa.

Näistä arvoista kulttuurillinen tai etninen pluraliteetti nousee hallitsevimmaksi. Sitä kuvastaa muun muassa kirjan takakannen kolme kuvaa erirotuisista vaikuttajista liitettyinä kysymykseen ”olenko ker-tonut teille, että Amerikka koostuu kaikenlaisista ihmisistä” (people of every kind). Tässä kuvassa tiivistyy Obaman viesti *ex pluribus unum*, jota hän jo kampanjansa aikana piti painokkaasti esillä korostaen olevansa itse tämän unelman hedelmä. Obaman unelmassa ei ole ”mustaa Amerikkaa” tai ”valkoista Amerikkaa” vaan Yhdysvallat (United States of America). Tämä on kirjan läpäisevä teema.

Aivan johdonmukainen Obama ei kuitenkaan ole. Kirjassa esiin tyy valkoisia, juutalaisia, mus-tia, intiaaneja, latinoja ja aasialaisia (kiinalaisia ja vietnamilaisia), mutta esimerkiksi arabeja kirjan lopun ”luokkakuvastakin” saa turhaan etsiä. Irakin sodan ja Afganistanin kriisin jatkuessa olisikin epäilemättä ollut uskaliasta sisällyttää myös heidät osaksi ”amerikkalais-ta perhettä”. Kuvastaako tämä yksityiskohta Obaman arvoja vai ai-noastaan poliittisia realiteetteja, jää lukijan ratkaistavaksi. Joka tapauksessa on selvää, että poliittisesti korrektissa lastenkirjassakin on ilmeisen vaikea esittää viholliseksi yleisessä tietoisuudessa leimattuja itseään kompromettoimatta.

Sinänsä kirja toteuttaa kiinnos-tavasti integroivaa historiakäsitys-

tä: mukana on etnisen ja kulttuurisen moninaisuuden lisäksi rikkaita ja köyhiä lapsia, kaupunkilaisia ja maalaisia, historiallisina aikoina eläneitä ja nykyisiä, kirjallisesti kiinnostuneita ja käytännöllisesti suuntautuneita. Obaman Amerikka ovat erityisesti Yhdysvaltojen itäranikko ja suurten järvien alue, mutta Kalifornia näyttäytyy kirjassa painoarvoaan vähäisemmässä roolissa. Kirja luo ”suuren kertomuksen” amerikkalaisuudesta, johon kuuluvat taistelu tyranniaa vastaan (George Washington), rodullinen tasa-arvo (Abraham Lincoln, Martin Luther King), sosiaalinen oikeudenmukaisuus (Cesar Chavez), moderni innovatiivisuus ja luovuus (Neil Armstrong, Georgia O’Keefe), sosiaalinen omatunto (Jane Addams), erilaisuuden kunniotus (Helen Keller), syvälinen ja yhteyttä luova kulttuuri (Billie Holiday) ja sovitetut etniset kiistat (Istuva härkä). Luettelo on kuin kopio niistä arvoista, joihin nuori Obama törmäsi toimiessaan kansalaisjärjestöjen palveluksessa yhteisön organisoijana (civil rights attorney) Chicagossa ennen siirtymistään Harvardiin.

Obaman 13 suurimman amerikkalaisen joukkoon kuuluu seitsemän valkoista (kristittyä ja juutalaista), kaksi mustaa (Martin Luther King & baseball-tähti Jackie Robinson), kaksi latinoa, yksi intiaani (Istuva härkä) ja Vietnamin sodan muistomerkkin suunnittelija, vietnamlainen Maya Lin. Näistä poliitikkoja ovat varmuudella vain Abraham Lincoln ja George Washington, joskin ensimmäinen on kirjassa mukana ensisijaisesti orjuuden lopettajana ja jälkimmäinen kenraalina, joka löi itsenäistymissodassa britit. Taitelijoina on galleriassa kolme, yhteiskunnallisia vaikuttajia kuten vaupaustaistelijoina tai pedagogeja niin ikään kolme, tiedemiehiä kaksi ja urheilijoita yksi. Istuvaa härkää tai Neil Armstrongia on vaikeaa sijoittaa mihinkään edellä mainituista kategorioista.

Kansakunnan suurimmista tehdyt luettelot ovat aina väistämättä

kiistanalaisia. Merkitsevä pantavaa on kuitenkin, että luettelosta puuttuvat muiden muassa Kennedy, jonka poliittista perintöä Obaman on julkisuudessa todettu jatkavan, tavallan perustajaisät Washingtonia lukuun ottamatta, sodanaikainen presidentti Roosevelt, kaikki amerikkalaisen teollisuuden suurnimet sekä amerikkalaisen elokuva- ja viihdeteollisuuden tähdet. Edes Benjamin Franklin ei ole saanut sijaansa Obaman kirjassa, vaikka tämä oli kiistatta monipuolisin amerikkalainen valistushahmo. Tätä saattaa selittää se, että kyse on tyttärille omistetusta testamentista eikä loppuun asti harkitusta kansakunnan brändistä. Silti talouselämän puuttuminen on varsin mielenkiintoinen ilmiö, kun luodaan kuvaa Yhdysvaltojen kaltaisesta, mitä suurimmassa määrin kulutukseen perustuvasta yhteiskunnasta ja teollisuusjäristä. Eikö Obama katso esimerkiksi autoteollisuuden (Henry Ford) olleen sekä luomassa kuvaa Yhdysvalloista että sen vaurautta? Lukija ratkaisoon.

Historian popularisoijana Obaman kirja vahvistaa arvovallallaan vallitsevia käsityksiä, eikä juuri pyri kyseenalaistamaan jo olemassa olevia sankarimyyttejä. Esimerkiksi Helen Kellerin elämän Obama esittää Amerikassa totuttuun tapaan sankarillisessa valossa, vaikka tosiasiasa hänen aikuisesta elämästään tiedetään tuskin mitään. Kellerin toiminnasta radikaalina sosialistina ja kommunistina Obama vaikeuttaa, kuten tähänkin asti oppikirjoja myöten on totuttu tekemään.

Obaman suhde uskontoon on tässä kirjassa erityisen kiinnostava. Mukana on henkilöitä, joiden toiminnan uskonto erityisesti motivoi. Tällainen on esimerkiksi Martin Luther King. Obama toteaa hänet korrekisti baptistisaarnaajaksi, mutta korostaa ennen muuta hänen rooliaan kansalaisoikeusliikkeessä. Billie Holidayn lauluista Obama mainitsee esimerkiksi God Bless the Child -laulun, muttei unohda tämän Stormy Weather tai Summertime -kaltaisia klassikoitakaan. Luok-

kakuvassa yhdellä pojalla eturivissä on kädessään Raamattu, vaikka sitä ei erityisesti esimerkiksi ristillä kannessa korostetakaan. Luokkakuvan tekstissä korostetaan päinvastoin amerikkalaisen kansakunnan koostuvan ”eri rotuja, uskontoja ja uskomuksia edustavista ihmisistä”.

Edellä sanotun perusteella Obaman lastenkirjan voi katsoa olevan mieluummin humanistinen kuin sanan missään mielessä uskonnollinen tai tunnustuksellinen. Edes amerikkalaisuudelle ominaista kansalaisuskontoa ei sen sivuilta voi juurikaan löytää. Siksi on helppo ymmärtää, että amerikkalaiselle evankelikaalisuudelle kirja on puheen vaate muussakin merkityksessä kuin siinä, että se nostaa sankarien joukkoon Istuvan härän kaltaisia ”valtion vihollisia”. Äskettäin pidetyissä täytevaaleissa voittoon noussut teekutsuliike ei juuri voisi edustaa enempää toisenlaisia perusarvoja! Eurooppalaisesta näkökulmasta voi kuitenkin kysyä, pohjautuuko Obaman lastenkirjassa kuvastuva yhteiskuntautopia sittenkin sosiaaliseen kristillisyyteen tai sellaiseen, perimmältään uskonnolliseen vakaumukseen perustuvaan näkemykseen, joka pyrkii rodulliset, taloudelliset, maantieteelliset ja katsomukselliset rajat ylittävään ihmisyyteen. Riittääkö moninaisuudesta koostuvan kansakunnan luokkakuva kristillisen veljeyden manifestatioksi? Luultavasti tähän kysymykseen on eri puolella Atlantia erilaiset vastaukset.

Poliittisuudestaan ja idealismitaan huolimatta Obaman lastenkirja on kiinnostavaa ja viehkeää luettavaa kaikenikäisille. Jos vain tahoto lasketaan, tämä kirja osoittaa, että Obama on saamansa Nobelin rauhanpalkinnon epäilemättä ansainnut.

ESKO M. LAINE
DOS., HELSINKI